

**WYMAGANIA EDUKACYJNE ORAZ KRYTERIA OCENIANIA DLA
PSM W OPOLU**

SPECJALNOŚĆ INSTRUMENTALISTYKA

SPECJALIZACJA - Róg

DRUGI ETAP EDUKACYJNY

Autor: mgr Piotr Wczasek

**Opracowane w oparciu o Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
z dnia 14 sierpnia 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach
szkolnictwa artystycznego**

Dz.U. z 2019 r., poz. 1637

Opole 2019

Wymagania edukacyjne

1. Doskonalenie gry na instrumencie

Uczeń utrwała i rozwija umiejętności gry na instrumencie.

2. Kształcenie umiejętności samodzielnej pracy

Uczeń odpowiedzialnie wykorzystuje czas przeznaczony na pracę z instrumentem.

Przygotowuje i wykonuje dzieła muzyczne, zgodnie z kanonami stylu i formy muzycznej.

3. Przygotowanie do aktywnego udziału w życiu muzycznym, rozwijanie osobowości

Uczeń występuje publicznie jako solista i kameralista. Posiada umiejętność pracy w dużym zespole wykonawczym. Jest świadomym odbiorcą sztuki . Wykorzystuje techniki informacyjne i komunikacyjne w procesie kształcenia i własnego rozwoju artystycznego.

4. Przygotowanie do kontynuowania nauki na poziomie akademickim

Uczeń jest przygotowany merytorycznie do podjęcia dalszej nauki na poziomie akademickim oraz czynnego uczestnictwa w życiu muzycznym.

5. Udział w obowiązkowych przesłuchaniach CEA.

6. Obowiązkowy udział w koncertach szkolnych, audycjach sekcyjnych i klasowych i przesłuchaniach co najmniej raz w każdym semestrze.

Uczniom wyjątkowo zdolnym pedagog ma prawo rozszerzyć wymagania edukacyjne o elementy wykraczające poza wymagania przewidziane dla realizowanej przez ucznia klasy.

Cele edukacyjne

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE

- 1) szanowanie dziedzictwa kulturowego własnego i innych narodów;
- 2) przestrzeganie zasad kultury i etyki, prawa autorskiego oraz innych aktów prawnych związanych z ochroną dóbr kultury;
- 3) znajomość historii dziedziny artystycznej, w obszarze której działa uczeń;
- 4) zdobycie wiedzy niezbędnej do prawidłowej realizacji zadań praktycznych w dziedzinie artystycznej reprezentowanej przez ucznia;
- 5) znajomość związków zachodzących między różnymi dziedzinami sztuki;
- 6) aktywne uczestnictwo w życiu kulturalnym;
- 7) umiejętność prezentacji własnych dokonań;
- 8) umiejętność kreatywnej realizacji zadań z wykorzystaniem wrażliwości artystycznej;
- 9) umiejętność oceny jakości wykonywanych zadań;
- 10) umiejętność realizacji zadań i projektów artystycznych w zakresie wyuczonej specjalności indywidualnie i zespołowo;
- 11) umiejętność pracy w zespole w ramach przydzielonych zadań, z świadomością współodpowiedzialności za efekt końcowy wspólnej pracy;
- 12) umiejętność nawiązywania kontaktów i współpracy z muzykami zespołu;
- 13) budowanie relacji opartych na zaufaniu;
- 14) prezentowanie aktywnej postawy w działaniu;
- 15) umiejętność organizacji własnej pracy;
- 16) dbanie o bezpieczne i higieniczne warunki swojej pracy oraz o kondycję fizyczną i zdrowie;
- 17) umiejętność konsekwentnego dążenia do celu;
- 18) przewidywanie skutków podejmowanych działań;
- 19) umiejętność stosowania sposobów radzenia sobie ze stresem, w szczególności z tremą;
- 20) aktualizowanie wiedzy i doskonalenie umiejętności zawodowych;
- 21) umiejętność wyszukiwania, dokonywania wyboru i oceny informacji zawartych w różnych tekstach kultury;
- 22) wykorzystywanie technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych do pogłębienia wiedzy i doskonalenia umiejętności;
- 23) przygotowanie do kontynuowania nauki;
- 24) umiejętność pracy nad własnym rozwojem artystycznym i zawodowym;
- 25) umiejętność świadomego określania swoich możliwości.

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

1. Doskonalenie gry na instrumencie

Uczeń:

- 1) zna historię, budowę i odmiany instrumentu w pełnym zakresie;
- 2) prawidłowo posługuje się aparatem gry, uzyskując swobodę i biegłość techniczną;
- 3) posiada technikę umożliwiającą wykonywanie różnych rodzajów artykulacji;
- 4) twórczo współpracuje z akompaniatorem;
- 5) potrafi grać *a vista* oraz transponować w miarę swoich możliwości;
- 6) poznaje wybrane fragmenty partii orkiestrowych;
- 7) wykorzystuje i kontroluje technikę gry (ćwiczenia alikwotowe i gamowe).

2. Kształcenie umiejętności samodzielnej pracy

Uczeń:

- 1) samodzielnie pracuje nad materiałem muzycznym;

- 2) wytrwale dąży do osiągnięcia zamierzonego celu;
- 3) świadomie i odpowiedzialnie organizuje swój plan pracy;
- 4) dokonuje analizy i oceny własnej gry;
- 5) posługuje się różnymi technikami zapamiętywania materiału nutowego;
- 6) kształci umiejętność interpretacji utworu;
- 7) wykonuje utwór zgodnie z budową formalną i ze stylem epoki.

3. Przygotowanie do aktywnego udziału w życiu muzycznym

Uczeń:

- 1) realizuje w sposób odpowiedzialny powierzone mu obowiązki i zadania w małych i dużych formach muzykowania zespołowego;
- 2) samodzielnie kształtuje zespołowe poczucie obowiązku przez budowanie relacji opartych na zaufaniu i dzieleniu się wiedzą;
- 3) aktywnie uczestniczy w wydarzeniach muzycznych środowiska;
- 4) poszerza i aktualizuje wiedzę muzyczną, korzystając m.in. z technologii informacyjnej i komunikacyjnej.

Kl I.

Zadania techniczno – wykonawcze:

Semestr I

- zapoznanie ucznia z historią rogu – uczniowie rozpoczynający naukę
- omówienie i korekty dotyczące zadęcia, oddechu, postawy, układu rąk w zależności od stopnia zaawansowania ucznia i przeprowadzenia koniecznych zmian,
- opanowanie swobody gry w skali posiadanej przez ucznia
- rozszerzanie skali ucznia
- kształtowanie prawidłowego oddechu i emisji dźwięku,
- gamy z ćwiczeniami.
- ćwiczenia i etiudy (do 10)
- czytanie nut a'vista
- dwa utwory (w tym minimum jeden cykliczny) – jeden na pamięć
- cztery duety z podręcznika
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Semestr II

- korekty dotyczące zadęcia, oddechu, postawy, układu rąk w zależności od stopnia zaawansowania ucznia i przeprowadzenia koniecznych zmian,
- opanowanie swobody gry w skali posiadanej przez ucznia
- rozszerzanie skali ucznia

- kształtowanie prawidłowego oddechu i emisji dźwięku,
- gamy z ćwiczeniami.
- ćwiczenia i etiudy (do 10)
- czytanie nut a'vista
- dwa utwory (w tym minimum jeden cykliczny) – jeden na pamięć
- cztery duety z podręcznika
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Program przesłuchania śródrocznego:

Przygotowane dwie gamy z ćwiczeniami.

Dwie etiudy o różnych problemach technicznych. (Komisja może nakazać wykonanie tylko części drugiej etiudy)

Utwór z akompaniamentem, na pamięć, (jeżeli cykliczny, to minimum jedna część utworu na pamięć).

gra a vista

Program egzaminu promocyjnego:

Przygotowane dwie gamy z ćwiczeniami.

Dwie etiudy o różnych problemach technicznych. (Komisja może nakazać wykonanie tylko części drugiej etiudy)

gra a vista

Utwór z akompaniamentem, na pamięć, (jeżeli cykliczny, to minimum jedna część utworu na pamięć).

Klasa II

Zadania techniczno – wykonawcze

Semestr I

- praca nad warsztatem oddechowym,
- zadęcie i artykulacja – ćwiczenia na ustniku,
- postawa – ćwiczenia na rozluźnienie,
- kolejne, bardziej zaawansowane ćwiczenia oparte na przedęciach (aliquotach),

- poszerzenie skali (w miarę możliwości),
- gamy durowe i molowe do 4 znaków przykluczowych w wolnych tempach
- ćwiczenia wyrabiające biegłość poruszania się w ramnach całej skali instrumentu,
- doskonalenie czytania nut a'vista,
- ćwiczenia i etiudy (do 10),
- nabywanie umiejętności samodzielnego strojenia do fortepianu
- jeden utwór cykliczny (minimum jedna część na pamięć)
- do czterech drobnych utworów, w tym jeden na pamięć.
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Semestr II

- praca nad warsztatem oddechowym,
- zadęcie i artykulacja – ćwiczenia na ustniku,
- postawa – ćwiczenia na rozluźnienie,
- kolejne, bardziej zaawansowane ćwiczenia oparte na przedęciach (aliquotach),
- poszerzenie skali (w miarę możliwości),
- gamy durowe i molowe do 4 znaków przykluczowych w wolnych tempach
- ćwiczenia wyrabiające biegłość poruszania się w ramnach całej skali instrumentu,
- doskonalenie czytania nut a'vista,
- ćwiczenia i etiudy (do 10),
- nabywanie umiejętności samodzielnego strojenia do fortepianu
- jeden utwór cykliczny (minimum jedna część na pamięć)
- do czterech drobnych utworów, w tym jeden na pamięć.
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Program przesłuchania śródrocznego:

Dwie gamy (dur , moll) różną artykulacją, trójdźwięki w przewrotach. Tercje.

Dwie etiudy o różnych problemach. Jedna przygotowana, druga wyznaczona przez komisję (wybrana z przerobionych etiud)

Utwór z fortepianem, może być cykliczny. (minimum jedna część na pamięć)

gra a vista

Program egzaminu promocyjnego:

Dwie gamy (dur , moll) różną artykulacją, trójdźwięki w przewrotach. Tercje.

Dwie etiudy o różnych problemach. Jedna przygotowana, druga wyznaczona przez komisję (wybrana z przerobionych etiud)

Utwór z fortepianem, może być cykliczny. (minimum jedna część na pamięć)
gra a vista

Klasa III

Zadania techniczno – wykonawcze

Semestr I

- oddech, zadęcie, postawa – ćwiczenia,
- praca nad swobodą wydobywania dźwięku – ćwiczenia warsztatowe,
- ćwiczenia na rozgrywanie
- przedęcia - ścieżki
- ozdobniki: tryl, mordent, przednutka,
- rozwijanie gry pamięciowej,
- praca nad intonacją i artykulacją,
- transpozycja
- rozwijanie skali i swobody poruszania się w różnych rejestrach,
- gamy według schematu przewidzianego dla kl. III . Tercje .
- ćwiczenia i etiudy techniczne i melodyczne w semestrze (dobór i ilość według potrzeb i problematyki)
- czytanie a vista (ćwiczenia),
- do trzech utworów solowych (w tym jeden na pamięć) .
- jeden utwór cykliczny (jedna część na pamięć)
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze),

Semestr II

- oddech, zadęcie, postawa – ćwiczenia,
- praca nad swobodą wydobywania dźwięku – ćwiczenia warsztatowe,
- ćwiczenia na rozgrywanie
- przedęcia - ścieżki
- ozdobniki: tryl, mordent, przednutka,
- rozwijanie gry pamięciowej,
- praca nad intonacją i artykulacją,
- transpozycja
- rozwijanie skali i swobody poruszania się w różnych rejestrach,
- gamy według schematu przewidzianego dla kl. III . Tercje .
- ćwiczenia i etiudy techniczne i melodyczne w semestrze (dobór i ilość według potrzeb i problematyki)

- czytanie a vista (ćwiczenia),
- do trzech utworów solowych (w tym jeden na pamięć) .
- jeden utwór cykliczny (jedna część na pamięć)
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze),

Program przesłuchania śródrocznego:

I - Część techniczna

Dwie gamy (dur- moll) z ćwiczeniami.

Dwie etiudy o różnych problemach. Jedna przygotowana, druga wyznaczona przez komisję (wybrana z przerobionych etiud)

gra a vista

II - Część repertuarowa

Utwór z fortepianem, może być cykliczny. (minimum jedna część na pamięć)

Program egzaminu promocyjnego:

I - Część techniczna

Dwie gamy (dur- moll) z ćwiczeniami.

Dwie etiudy o różnych problemach. Jedna przygotowana, druga wyznaczona przez komisję (wybrana z przerobionych etiud)

gra a vista

II - Część repertuarowa

Utwór z fortepianem, może być cykliczny. (minimum jedna część na pamięć)

Klasa IV

Zadania techniczno - wykonawcze

Semestr I

- oddech, zadęcie, postawa – swobodne wydobywanie dźwięku w całej skali instrumentu, wyrównanie brzmienia (barwy)
- praca nad skalą instrumentu,
- przedęcia – zestaw ćwiczeń z uwzględnieniem całej skali instrumentu,
- ćwiczenia na rozgrywania,

- czytanie nut a'vista,
- praca nad intonacją i artykulacją,
- transpozycja
- gamy do pięciu znaków z ćwiczeniami (tercje.)
- etiudy i ćwiczenia techniczne i melodyczne do 15 w semestrze,
- do czterech utworów, w tym jeden cykliczny.
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Semestr II

- oddech, zadęcie, postawa – swobodne wydobywanie dźwięku w całej skali instrumentu, wyrównanie brzmienia (barwy)
- praca nad skalą instrumentu,
- przedęcia – zestaw ćwiczeń z uwzględnieniem całej skali instrumentu,
- ćwiczenia na rozgrywanie,
- czytanie nut a'vista,
- praca nad intonacją i artykulacją,
- transpozycja
- gamy do pięciu znaków z ćwiczeniami (tercje.)
- etiudy i ćwiczenia techniczne i melodyczne do 15 w semestrze,
- do czterech utworów, w tym jeden cykliczny.
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Program przesłuchania śródrocznego:

I -Dwie gamy, przygotowane, (dur- moll) z ćwiczeniami.

Dwie etiudy o różnych problemach. Jedna przygotowana, druga wyznaczona przez komisję (wybrana z przerobionych etiud)

gra a vista

II - Utwór cykliczny (cały , lub minimum dwie części).

Utwór dowolny

Program egzaminu promocyjnego:

I -Dwie gamy, przygotowane, (dur- moll) z ćwiczeniami.

Dwie etiudy o różnych problemach. Jedna przygotowana, druga wyznaczona przez komisję

(wybrana z przerobionych etiud)

gra a vista

II - Utwór cykliczny (cały , lub minimum dwie części).

Utwór dowolny

Klasa V

Zadania techniczno - wykonawcze

Semestr I

- ćwiczenia rozgrywające,
- czytanie nut a'vista,
- studia orkiestrowe,
- rozwijanie umiejętności gry zespołowej,
- etiudy i ćwiczenia techniczne i melodyczne – do 10
- gamy do siedmiu znaków z ćwiczeniami (tercje.)
- praca nad podwójnym staccatem
- praca nad budową frazy, interpretacja utworów z różnych epok
- samodzielne opracowanie utworu
- do czterech utworów, w tym jeden cykliczny.
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Semestr II

- ćwiczenia rozgrywające,
- czytanie nut a'vista,
- studia orkiestrowe,
- rozwijanie umiejętności gry zespołowej,
- etiudy i ćwiczenia techniczne i melodyczne – do 10
- gamy do siedmiu znaków z ćwiczeniami (tercje.)
- praca nad podwójnym staccatem
- praca nad budową frazy, interpretacja utworów z różnych epok
- samodzielne opracowanie utworu
- do czterech utworów, w tym jeden cykliczny.
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Program przesłuchania śródrocznego:

I - Część techniczna (może być w formie konkursu)

Dwie gamy – losowane (dur- moll) z ćwiczeniami.

Dwie etiudy o różnych problemach. Jedna przygotowana, druga wyznaczona przez komisję
gra a vista

II - Część repertuarowa (może być w formie publicznej audycji).

Utwór cykliczny (cały, lub minimum dwie części).

Program egzaminu promocyjnego:

I - Część techniczna (może być w formie konkursu)

Dwie gamy – losowane (dur- moll) z ćwiczeniami.

Dwie etiudy o różnych problemach. Jedna przygotowana, druga wyznaczona przez komisję
gra a vista

II - Część repertuarowa (może być w formie publicznej audycji).

Utwór cykliczny (cały, lub minimum dwie części).

Utwór dowolny

Klasa VI

Zadania techniczno – wykonawcze

Semestr I

- ćwiczenia rozgrywające,
- legata na dźwiękach naturalnych (przedęcia),
- interpretowanie utworu zgodnie z jego budową formalną i charakterem epoki,
- etiudy techniczne i melodyczne,
- transpozycja
- studia orkiestrowe,
- rozwijanie umiejętności gry z akompaniamentem,
- czytanie nut a'vista,
- gamy do 7 znaków przykluczowych z ćwiczeniami gamowymi
- praca nad podwójnym staccatem

- przygotowanie programu egzaminu dyplomowego.
- minimum jeden występ publiczny (nie licząc egzaminu dyplomowego)

Semestr II

- ćwiczenia rozgrywające,
- legata na dźwiękach naturalnych (przedęcia),
- interpretowanie utworu zgodnie z jego budową formalną i charakterem epoki,
- etiudy techniczne i melodyczne,
- transpozycja
- studia orkiestrowe,
- rozwijanie umiejętności gry z akompaniamentem,
- czytanie nut a'vista,
- praca nad podwójnym staccatem
- przygotowanie programu egzaminu dyplomowego.
- minimum jeden występ publiczny (nie licząc egzaminu dyplomowego)

Udział w obowiązkowym przesłuchaniu technicznym dla uczniów klas dyplomowych w I semestrze:

Program:

- poprawne wykonanie dwóch etiud o zróżnicowanej problematyce technicznej
- prezentacja przygotowanych fragmentów studiów orkiestrowych
- samodzielne przygotowanie i zinterpretowanie fragmentu wskazanego przez komisję utworu. Każdy uczeń otrzyma na kilka minut ćwiczeniówkę a następnie zaprezentuje przygotowany fragment na scenie.

Program egzaminu dyplomowego:

- koncert, concertino lub temat z wariacjami,
- sonata, sonatina lub suita,
- utwór dowolny,
Jeden z ww. utworów powinien być wykonany z pamięci.

Kryteria oceniania:

Na ocenę na koniec roku szkolnego wpływ mają następujące czynniki :

Stopień spełniania wymagań edukacyjnych.

Ocena z egzaminu promocyjnego.

Oceny z udziału ucznia w konkursach, przesłuchaniach i audycjach.

Całoroczna praca, pilność i systematyczność.

Zaangażowanie w życie szkoły.

Ocenę **celujący** może otrzymać uczeń, który :

Wyraźnie wyprzedza w realizacji materiał opisany w programie nauczania..

Brał udział w konkursie ogólnopolskim lub międzynarodowym, lub brał udział i uplasował się w czołówce przesłuchań regionalnych.

Jego gra na egzaminie promocyjnym jest bezbłędna technicznie i wyjątkowo interesująca od strony muzycznej.

Aktywnie i systematycznie współpracował z pedagogiem i akompaniatorem.

Angażuje się aktywnie w życie szkoły (np. wyróżniająca praca w orkiestrze szkolnej lub innym zespole).

Ocenę **bardzo dobry** otrzymuje uczeń, który :

Wyprzedza w realizacji materiał opisany w programie nauczania.

Miał bardzo dobry występ na co najmniej jednej audycji publicznej, lub brał udział w przesłuchaniach makroregionalnych.

Gra na egzaminie promocyjnym jest bezbłędna technicznie i interesująca od strony muzycznej.

Aktywnie i systematycznie współpracował z pedagogiem i akompaniatorem.

Nie miał nieusprawiedliwionych nieobecności na zajęciach.

Ocenę **dobry** wystawiamy uczniowi, który:

W pełni realizuje materiał opisany w programie nauczania.

Miał udany występ na co najmniej jednej audycji publicznej, lub brał udział w przesłuchaniach regionalnych, międzyszkolnych lub podobnych .

Na egzaminie gra poprawnie technicznie (z drobnymi niedociągnięciami) i ciekawie pod względem muzycznym.

Współpracował poprawnie z nauczycielem i akompaniatorem, realizując systematycznie ich zalecenia .

Nie miał nieusprawiedliwionych nieobecności na zajęciach.

Ocenę **dostateczny** powinien otrzymać uczeń, który :

Zrealizował materiał opisany w programie nauczania.

Wystąpił (z miernym rezultatem) na audycji publicznej, lub wziął udział w konkursie szkolnym (np. w technicznym), z wynikiem dostatecznym .

Na egzaminie gra z brakami technicznymi i muzycznymi, ale z zadatkami na postęp w dalszej nauce.

We współpracy z pedagogami był brak systematyczności i pilności .

Nieregularnie uczęszczał na zajęcia. Sporadycznie zdarzały się nieobecności nieusprawiedliwione.

Ocenę **dopuszczający** – (nie promuje do następnej klasy) można wystawić uczniowi, który:

Nie spełnia wymagań edukacyjnych oraz materiału opisanego w programie nauczania.

Nie brał udziału w publicznych występach. W konkursach technicznych (obowiązkowych) osiągał rezultaty poniżej dostatecznych .

Na egzaminie gra z dużymi brakami technicznymi, intonacyjnymi i muzycznymi, ale w sposób nie wykluczający na postęp w dalszej nauce.

Miał dużo opuszczonych zajęć, jednak większość usprawiedliwionych (choroby, sytuacje losowe, itp.).

W pracy całorocznej brak systematyczności i pilności.

Złe wyniki są częściowo usprawiedliwione sytuacją losową, a uczeń rokuje nadzieję, że w przypadku powtarzania klasy nadrobi zaległości.

Ocenę **niedostateczny** wystawiamy uczniowi, który :

Nie realizuje materiału oraz wymagań edukacyjnych.

Nie brał udziału w publicznych występach. W konkursach technicznych (obowiązkowych) osiągał mierne rezultaty, lub nie brał w nich udziału.

Na egzaminie gra z wyraźnymi brakami technicznymi, intonacyjnymi i muzycznymi, w sposób wykluczający postęp w dalszej nauce.

Miał dużo opuszczonych zajęć, w tym dużo nieusprawiedliwionych.

Brak systematycznej pracy z pedagogami i pracy w domu.

Złe wyniki nauczania są wynikiem braku zainteresowania ucznia nauką i nie tłumaczą się żadnymi przyczynami obiektywnymi .

Uczeń nie rokuje żadnych nadziei na rozwój muzyczny i na nadrobienie zaległości.

mgr Piotr Wczasek